

Mevrouw
Muziek

Elke dag muziek

Hét muziekprogramma

voor in de

voorschoolse kinderopvang

Structureel bezig zijn met muziek ondersteunt de ontwikkeling van jonge kinderen

Met 'Elke dag muziek' kan iedere pedagogisch medewerker op structurele basis en spelenderwijs muziekactiviteiten aanbieden, ook als de pedagogisch medewerker niet muzikaal onderlegd is.

Met 'Elke dag muziek' kan dit op een laagdrempelige manier die aansluit bij de belevingswereld van de kinderen en goed past in de dagelijkse praktijk van de pedagogisch medewerkers.

Structureel muziekonderwijs

'Elke dag muziek' is speciaal ontwikkeld voor in de kinderopvang. Het programma biedt structureel muziekonderwijs aan, vanuit de volgende uitgangspunten:

- ondersteunt de ontwikkeling van jonge kinderen (met extra aandacht voor taalvaardigheid en luistervaardigheid) en draagt op deze manier bij aan kansengelijkheid.
- biedt kinderen muzikale vaardigheden aan die aansluiten bij de leeftijd.
- ontzorgt pedagogisch medewerkers in het aanbieden van passende muziekactiviteiten.
- draagt bij aan een positieve ervaring van het werk voor de pedagogisch medewerkers.

Hoe muziek de hersenenontwikkeling beïnvloed

Hersenenontwikkeling

Op jonge leeftijd structureel bezig zijn met muziek is van grote waarde, omdat juist in de jonge jaren het belangrijkste deel van de hersenenontwikkeling plaatsvindt.

Bij de geboorte hebben kinderen ongeveer 25% van de hersencapaciteit die ze uiteindelijk als volwassene zullen hebben.

Als kinderen de leeftijd van 3 bereiken is hun hersencapaciteit al toegenomen tot 80%. In die eerste drie belangrijke levensjaren, ook wel de eerste 1000 dagen genoemd, maken kinderhersenen wel 700 nieuwe verbindingen aan per seconde.

In de eerste drie belangrijke levensjaren
maken kinderhersenen wel
700 nieuwe verbindingen aan per seconde

Hoe werkt dat?

Neuronen en synapsen

De hersenen bestaan uit cellen die neuronen heten, deze cellen maken verbindingen die synapsen worden genoemd. Bij iedere nieuwe ervaring creëert het brein nieuwe verbindingen in de hersenen. Als deze ervaringen herhaald worden, dan worden deze verbindingen in de hersenen versterkt. Ongebruikte verbindingen verdwijnen weer als ze niet gebruikt worden. Het vormen van nieuwe neuronen en synapsen gaat het snelst bij de geboorte en gaat steeds een beetje langzamer.

Optimale omstandigheden voor leren

De beste tijd om vaardigheden te leren is tijdens de periode dat de hersencellen aangemaakt worden in het brein. Ze zijn dan als het ware ‘hongerig’ om geprogrammeerd te worden, en maken makkelijk nieuwe verbindingen met elkaar.

Optimale periodes om te leren

- *horen*: voor horen zit de piek om optimaal te kunnen leren tussen de leeftijd van 0 en 1 jaar oud, waarbij de mogelijkheid om gehoor te verwerven tussen de leeftijd van 3 en 4 zeer sterk afneemt.
- *taal*: voor het verwerven van taal zit de piek op 1 jaar oud, dit neemt per jaar langzaam wat af.
- *emotionele controle*: voor het verwerven van emotionele controle zit de piek op 1 jaar oud, waarbij de leerbaarheid sterk afneemt tussen de leeftijd van 2 en 3 jaar oud en vervolgens tussen de leeftijd van 3 en 4 jaar oud nog verder afneemt. Een kind kan emotionele controle dus het beste verwerven voordat hij 5 is.
- *sociale vaardigheden*: voor het verwerven van sociale vaardigheden zit de piek tussen de leeftijd van 2 en 3 jaar oud. De leerbaarheid van sociale vaardigheden neemt over de jaren langzaam wat af.
- *symbolen*: de piek om symbolen te leren zit tussen de leeftijd van 1 en 2 jaar oud, waarbij de mogelijkheid om symbolen te leren over de jaren met een lichte trend afneemt.
- *motorische ontwikkeling*: de piek om motorische vaardigheden te verwerven zit tussen de leeftijd van 1 en 2 jaar oud.

De rol van muziek in hersenontwikkeling

Structureel bezig zijn met muziek ondersteunt de ontwikkeling van kinderen op allerlei vlakken. Uit onderzoek blijkt dat actief bezig zijn met muziek de ontwikkeling van kinderen stimuleert op het gebied van **luistervaardigheid, taalvaardigheid, leesvaardigheid, aandacht, werkgeheugen, redeneren, motoriek, audiovisuele integratie en emotionele intelligentie.**

Benieuwd hoe dat precies zit? Wetenschapsjournalist Mark Mieras schreef (in opdracht van Jeugd Cultuur Fonds Nederland) het artikel ‘Wat muziek met kinderhersen doet’. In dit artikel geeft hij op een heldere en bondige wijze een samenvatting van onderzoek naar de invloed van muziek op de ontwikkeling van kinderen.

Structureel muziekonderwijs

draagt bij aan een

gelijke kans

voor alle kinderen

Plezier maken in een veilige omgeving

Samen plezier maken door middel van muziek biedt kinderen een veilige context. Zij kunnen binnen duidelijke kaders naar hartelust experimenteren. Op deze manier kunnen ze spelenderwijs ontdekken en hun zelfvertrouwen ontwikkelen. En laten we het allerbelangrijkste niet vergeten; muziek maken is natuurlijk vooral gewoon heel erg leuk!

“De kinderen reageren ontzettend leuk op de activiteiten en liedjes van het muziekprogramma. De dagelijkse herhaling en de herkenbaarheid van Mevrouw Muziek en Bo Bij werken goed. De kinderen weten meteen dat ze een “muziekles” krijgen en ze zingen de liedjes na een paar keer mee. Soms liggen ze echt helemaal in een deuk. Shoebidoewa (de afscheidsgroet van Mevrouw Muziek en Bo Bij) is inmiddels echt een begrip.

Ik gebruik de liedjes en muziekopdrachten uit ‘elke dag muziek’ iedere dag tenminste één keer. Meestal als we met zijn allen aan tafel zitten, of op overgangsmomenten. Muziek betekent voor mij persoonlijk heel veel. De muziekactiviteiten van Mevrouw Muziek maken het makkelijk om op de groep aandacht te besteden aan muziek, ook voor collega's die uit zichzelf wat minder geneigd zijn om met muziek bezig te zijn.
Dat is hartstikke mooi!”

Nanda - pedagogisch medewerker

🎵 Het programma 'Elke dag muziek'

'Elke dag muziek' is een programma om structureel met muziek bezig te zijn in de voorschoolse kinderopvang. Kinderen leren spelenderwijs muzikale vaardigheden die aansluiten bij de leeftijd (0 tot en met 4 jaar oud).

Muzikale vaardigheden die passen bij de leeftijd zijn o.a.

- dynamiek (het verschil leren horen en aanbrengen tussen harde en zachte klanken)
- ritme (het verschil leren horen en aanbrengen tussen snelle en langzame klanken)
- toonhoogte (het verschil leren horen en aanbrengen in hoge en lage tonen, maar ook het leren (mee)zingen van melodieën)
- luistervaardigheid
- samenspel (leren luisteren en reageren op klanken en op wat een ander doet met klank)
- muzikale termen leren kennen (bijvoorbeeld kennis verkrijgen over wat een dirigent is of de namen van instrumenten leren kennen)

🎵 De muziekactiviteiten

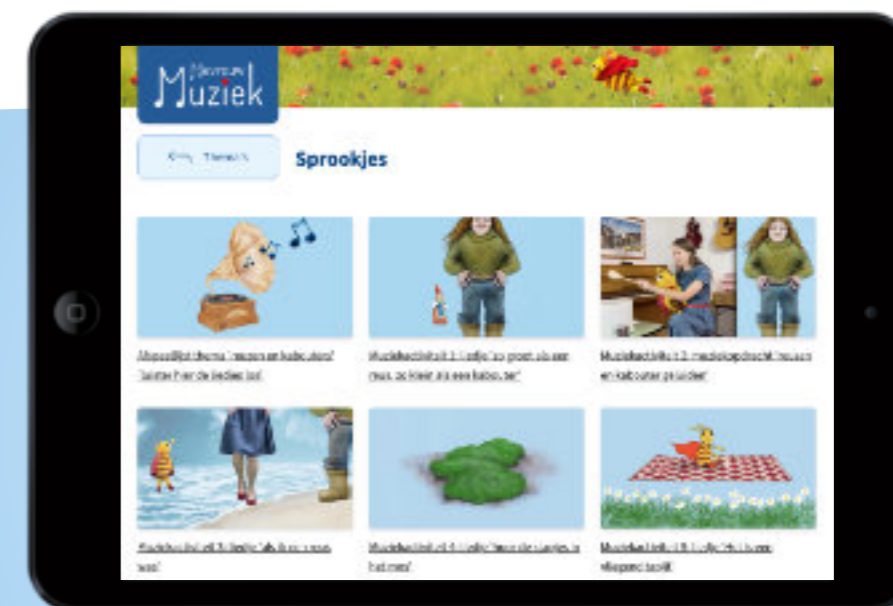
Mevrouw Muziek en haar lievelingsknuffel Bo Bij nemen de kinderen in het muziekprogramma mee in hun wereld van muziek. Iedere week staat er een nieuwe muziekactiviteit klaar, die aansluit bij het thema waarmee op dat moment gewerkt wordt op de groep (denk bijvoorbeeld aan thema's zoals de seizoenen, verkeer, dieren, familie of gezondheid).

Doordat de muziekactiviteiten aansluiten bij de thema's op de groep, voegen ze in de dagelijkse praktijk zowel voor de kinderen als voor de pedagogisch medewerkers op een natuurlijke manier in.

De muziekactiviteiten bestaan uit het luisteren en zingen van nieuwe liedjes en het uitvoeren van laagdrempelige muziekopdrachten. De muziekactiviteiten worden aangeboden in

de beveiligde Mevrouw Muziek WebApp. De liedjes kun je in onze App luisteren. Bijbehorende bewegingen kun je bekijken in een instructievideo. Je vindt er verder interactieve spelelementen waarmee het uitvoeren van muziekopdrachten nog makkelijker en leuker wordt en je kunt de woordkaarten die bij de liedjes horen en de plaatjes die bij de thema's horen downloaden en printen.

↪ Onze app

🎵 Hoe gaat dat in de praktijk?

Het programma is zo ontwikkeld dat pedagogisch medewerkers direct aan de slag kunnen.

Pedagogisch medewerkers kunnen direct aan de slag vanuit onze WebApp. Samen met de kinderen kan een liedje geluisterd worden. Via de tablet kan hieraan voorafgaand, of aansluitend erna, alvast gekeken worden naar de bijbehorende woordkaarten of de praatplaat. Om het taalbegrip te stimuleren hebben de pedagogisch medewerkers vanuit de WebApp vragen tot hun beschikking die ze zouden kunnen bespreken met de kinderen tijdens het kijken naar de woordkaarten of praatplaat.

De pedagogisch medewerker kan de woordkaarten en praatplaat uitprinten zodat de deze gemakkelijk op de groep gebruikt kunnen worden. Bij de muziekopdrachten worden in de WebApp geregeld ondersteunende functionaliteiten geboden, welke er allemaal op gericht zijn om de muziekopdrachten zo makkelijk (en natuurlijk leuk) mogelijk buiten de tablet om plaats te laten vinden.

🎵 Moeten pedagogisch medewerkers dingen voorbereiden?

Nee. De muziekactiviteit die aangeboden wordt spreekt voor zich.

Onder elke muziekactiviteiten staat wel extra informatie die de pedagogisch medewerkers door kunnen nemen. Met name de tips en aanvullingen voor het uitvoeren van de muziekactiviteiten met specifieke leeftijdsgroepen (baby's, dreumesen of peuters) zijn waardevol om door te nemen. Het uitgangspunt is dat het lezen van deze aanvullende instructie en tips nooit meer dan twee minuten zou mogen kosten.

Incidenteel zijn er materialen nodig om een muziekopdracht uit te voeren. We werken zoveel mogelijk met materialen waarvan we denken dat deze sowieso wel aanwezig zijn, maar af en toe zit er iets tussen dat je in huis moet halen. Bij elke muziekactiviteit staat aangegeven of er materialen nodig zijn om deze uit te kunnen voeren, en indien dit het geval is, welke materialen er nodig zijn.

🎵 Gezond mediagebruik

Door muziekactiviteiten via de tablet aan te bieden biedt 'Elke dag muziek' in deze tijd, waarin technologie een belangrijk onderdeel van onze realiteit is, naast het eigenlijke doel om kinderen structureel met muziek in aanraking te brengen, ook een uitgelezen kans om kinderen kennis te laten maken met gezond mediagebruik.

Gezond mediagebruik op jonge leeftijd kenmerkt zich door het aanbieden van afwisselende mediavormen, aansluitend bij de belevingswereld van het jonge kind. In 'Elke dag muziek' worden liedjes, woordkaarten, praatplaten, interactieve spelelementen & instructievideo's (de bewegingen bij liedjes voor de pedagogisch medewerker) aangeboden. Zo is er sprake van een mooie mix van verschillende mediavormen. Onze instructievideo's voor de bewegingen die bij de liedjes horen volgen daarnaast ook de

richtlijnen voor gezond mediagebruik voor een jonge leeftijdsgroep. Een pedagogisch medewerker kan er dus voor kiezen om de bewegingen die bij een liedje horen samen met de kinderen te leren via de instructievideo.

Kinderen en pedagogisch medewerkers maken in 'Elke dag muziek' kennis met hoe media op een verantwoorde én leuke manier ingezet kan worden.

🎵 Korte muziekactiviteiten

Bij jonge kinderen is herhaling heel belangrijk.

Herhaling wordt makkelijker als de muziekactiviteiten die aangeboden worden kort zijn. Ook is de kans het grootst dat het lukt om elke dag bezig te zijn met muziek als de muziekactiviteiten niet te veel tijd in beslag nemen.

🎵 Extra aandacht voor het ondersteunen van de taalontwikkeling

Het ontwikkelen van een ruime woordenschat in de eerste vier levensjaren is erg belangrijk voor de ontwikkeling van een kind. Het lijkt namelijk misschien alsof kinderen pas beginnen met leren lezen als 7 jaar oud zijn en in groep 3 zitten, maar dat is niet zo.

De basis om te leren lezen, waarvan kennis van Nederlandse woorden een belangrijk deel vormt, wordt al veel eerder gelegd. Wanneer kinderen gaan leren lezen en maar een kleine woordenschat hebben, moeten zij als ze gaan leren lezen twee lastige taken tegelijkertijd uitvoeren. Zij moeten dan én onbekende woorden begrijpen én het schrift leren en begrijpen. Leren lezen is op zich al een hele opgave, maar als je woordenschat klein is dan is dit helemaal een hele zware opgave.

Sommige anderstalige leerlingen slagen hier dan ook niet in, wat hen al op zeer jonge leeftijd een achterstand kan geven die moeilijk in te halen is en weinig te maken heeft met de potentiële intellectuele capaciteiten die dit kind bezit. De kansenongelijkheid die er dan ontstaat is te voorkomen door kinderen al op een jonge leeftijd te helpen een goede woordenschat te ontwikkelen. Muziek kan daar een belangrijke bijdrage aan leveren.

🎵 Ontwikkelen van een goede woordenschat met woordkaarten en praatplaten

Met ons muziekprogramma stimuleren we het ontwikkelen van een goede woordenschat actief. Hierbij maken we gebruik van de Basiswoordenlijst Amsterdamse Kleuters (Mulder, Timman en Verhallen, 2009 - afgekort 'BAK').

Deze woordenlijst geeft een handreiking voor welke woorden een kind allemaal zou moeten kennen om goed te kunnen profiteren van het basisschoolonderwijs. In de teksten van onze liedjes maken we zo veel mogelijk gebruik van woorden uit deze woordenlijst. Bij iedere muziekactiviteit kun je terugvinden welke woorden uit de BAK er in voorkomen. Onze liedjes worden daarnaast ondersteund met woordkaarten van de belangrijkste woorden.

Door gebruik van de woordkaarten en praatplaten op de groep (deze worden opgehangen in de ruimte), is het makkelijk om er samen tussendoor een gesprekje over te voeren. De pedagogisch medewerker kan het woord benoemen als deze ziet dat een kind er naar kijkt, maar ook is het mogelijk er samen over in gesprek te gaan. Zo wordt, naast dat de woordenschat verder wordt opgebouwd, ook geoefend wordt met gespreksvaardigheid.

Praatplaat circus

Praatplaat zomer

🎵 Optimale ondersteuning voor pedagogisch medewerkers

‘Elke dag muziek’ ondersteunt en ontzorgt pedagogisch medewerkers optimaal bij het structureel aanbieden van muziekactiviteiten. Pedagogisch medewerkers hoeven niet zelf de activiteiten uit te zoeken of in te plannen.

De muziekactiviteiten worden door ons voor de pedagogisch medewerkers klaargezet; in de WebApp staat elke maandag een nieuwe muziekactiviteit klaar. Hierbij is het uitgangspunt om de muzieklessen aan te laten sluiten op de thema's die door de eigen organisatie zijn uitgezet. Liedjes en muziekopdrachten wisselen elkaar af, waarbij de muziekopdrachten een logisch gevolg en aanvulling zijn op het liedje wat de week ervoor is aangeleerd.

De muziekactiviteiten zijn zo ontwikkeld dat iedere pedagogisch medewerker deze uit kan voeren, ook als zij of hij niet muzikaal geschoold is. In de WebApp is bij elke muziekactiviteit te lezen wat precies de bedoeling is en welke muzikale vaardigheden er aangesproken en geoefend worden. Ook staat er specifieke aanvullende uitleg voor de verschillende leeftijdsgroepen (baby's, dreumesen en peuters).

“Ik vind het super leuk om met het programma ‘elke dag muziek’ te werken. Het is erg leuk om te zien hoe de kinderen erop reageren. Ze vinden het in één woord geweldig! Inmiddels horen Mevrouw Muziek en Bo Bij er helemaal bij. Doordat ik de kinderen zie genieten, geniet ik zelf ook. Werken met het muziekprogramma inspireert me. De nieuwe liedjes en de muziekopdrachten laten me kennis maken met nieuwe dingen, en dat geeft me veel plezier in mijn werk. Als ik een activiteit wil doen met de kinderen, dan kijk ik altijd even in de WebApp of er nog leuke muziekopdrachten staan die ik uit kan voeren. Met pollepel Pol le Pol muziek maken op bekertjes of iets anders vinden de baby's en dreumesen ook altijd leuk!”

“Sinds ik werk met het Mevrouw Muziek programma ‘elke dag muziek’ doe ik veel met muziek op de groep. De muzieklessen zijn zo door de dag heen makkelijk te doen, omdat ze maar kort duren. De liedjes blijven goed hangen, en er wordt goed uitgelegd wat de bedoeling is met de muziekopdrachten. Ik weet daardoor ook vanuit mezelf steeds beter hoe ik muziek kan maken met baby's en dreumesen. Ik merk dat ik daardoor ook zelf dingen begin te bedenken buiten het muziekprogramma om. Zo zing en dans ik nu geregeld even kort met de baby's nadat ik ze verschoond heb. Dit is een fijn mini muziekmoment voor de baby's en dreumesen, maar ook voor mij. Het is sowieso echt leuk om te zien hoe kinderen reageren op de muziek in het programma; je zet de muziek aan, en de kinderen gaan bewegen en dansen! Heerlijk om te zien’.

De kinderen
vinden het in één woord
geweldig!

“Ik doe nu de opleiding tot gespecialiseerd pedagogisch medewerker, en merk dat het muziekprogramma me ook inspireert op dit gebied. Hoewel ik zelf geen instrument speel of op een andere manier muziek maak thuis, weet ik inmiddels wel steeds beter wat muziek maken met jonge kinderen is. Ik heb allemaal leuke ideeën over hoe ik muziek kan maken met de kinderen als activiteit in het kader van mijn opleiding’.

Suzanne - pedagogisch medewerker

Het team van **Mevrouw Muziek**

Renée Lepoutre
Mevrouw Muziek

Suzan Poort
Bo Bij

Joost Spanjerberg
Gitarist

Robin Poort
Allround media

Tom Janssens
Techniek

Erik van Woudenberg
Allround muzikant

Dorien Beuse
Illustrator

Sabine Molenaar
Logopedist

Joyce Visser
Social media

Mevrouw Muziek

Wil je starten met ons muziekprogramma
'Elke dag muziek' of heb je nog vragen?

Neem contact met ons op.

Renée Lepoutre

t 085 212 95 51

e renee@mevrouwmuziek.nl

www.mevrouwmuziek.nl/elke-dag-muziek

